

Gazeta Gdańska.

„Gazeta Gdańska” wychodzi 3 razy tygodniowo, a mianowicie we wtorek, czwartek i sobotę z dodatkami: Gwiazdka Niedzielną, Dom i kuchnia, Przyjaciel zdrowia, Robotnik, Rolnik i Przemysłowiec, Anioł Stróż, Wolne chwile i Dział powieściowy.

Prawdą a Bogiem!

Przedpłata na pocztę kwartalnie 1,25 mk., z odnośnikiem do domu przez listowego 1,49 mk., w Gdańsku 1 mk., z odnośnikiem do domu 1,25 mk. Ogłoszenia przyjmuje się po 15 fen. płatnych w Gdańsku od 6-cielamowego wiersza petytowego. Adres: „Gazeta Gdańska” Danzig, Postschliessfach 188.

Telefon 2650.

Redakcja i ekspedycja: Grobla Przedmiejska (Vorstädtischer Graben) 49.

Telefon 2650.

Dziś Marty, p. Feliksa.
Jutro Abdon, Zenoma m., Jud.

Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus!

Dziś wschód słońca 4 16 zachód 7 55
Dziś wschód księżyca 8 21 zachód 7 37

Walki na południe od Rygi.

Kochanym Czytelnikom podajemy ogólny widok miasta Rygi, patrząc z wieży.

Walki pod Verdenem.

Francuscy żołnierze wykonują pod Verdenem zasieki druciane, chroniące przed napadem przeciwnika.

Anglicy wobec sprawy polskiej.

(Wat.) „Frankf. Ztg.” donosiła przed kilku dniami o rozmowie wiceprezesa Dumy z dziennikarzami angielskimi o sprawie polskiej i przytoczyła kilka luźnych ustępów. W „Birżewija Wjedomosti” znajdujemy w tej samej sprawie informacje treści następującej: „P. Protopopow oświadczył współpracownikowi naszego pisma w sprawie polskiej i żydowskiej co następuje: „Z radością stwierdzamy, że dwa wyrazy — prawo i prawda, będące podstawą polityczną konferencji w Hadze, a proklamowane przez monarchę rosyjskiego, cieszą się ogólną sympatią w Anglii i Francji. Na tej zasadzie mają być rozstrzygnięte sprawy małych państw wojujących i sprawy narodowościowe w Rosji. Pod tem godłem prawa i prawdy będą rozstrzygnięte w Rosji sprawy polska i żydowska, któremi za granicą bardzo interesują się. Co się tyczy Polski, to Anglicy i Francuzi podkreślali, że rzeczą międzynarodowej rozprawy może być tylko sprawa granic przyszłej Polski. Rozstrzygnięcie zaś sprawy ustroju wewnętrznego Polski, zdaniem sprzymierzonych, winno należeć całkiem do Rosji, lecz z zastrzeżeniem, że będzie dokonane ono na zasadach prawa i prawdy. Wogóle zasada przychylnego stosunku względem wszystkich narodowości Rosji winna być kierowniczą w polityce państwowej rosyjskiej po wojnie.”

Prasa angielska o sprawie polskiej.

(Wat.) Otrzymałmy numer czerwcowy czasopisma „The Catholic Suffragist,” wydawanego przez „Towarzystwo katolickie sufrażystek” w Londynie. Znajdujemy tam artykuł pod tytułem „Polska i jej sprawa,” który przytaczamy poniżej w tłumaczeniu: „Trzeciego czerwca odbyło się zebranie związku katolickiego sufrażystek, na którym p. Majdowicz wygłosił odczyt o Polsce. Miss Kathloen Fitz-Gerald, przewodnicząca, zgaiła obrady, wskazując, iż Polska ma specjalne znaczenie dla katolików, zaś sprawa małych narodów znajduje szczerą oddźwięk w szeregach sufrażystek... P. Majdowicz dał jasny i doskonały zarys historii Polski, jej sławnej przeszłości, obecnego tragicznego położenia. W 10 wieku przyjąwszy chrześcijaństwo Polska była przedmurzem katolicyzmu i żadne cierpienia nie odwróciły jej od niego. Naród polski posiada te zalety, które inni nienawidzą. Rozbiory Polski były nie tylko wielkim błędem politycznym, ale i przestępstwem mo-

ralnem... To wszystko dowiodło tylko, że naród polski, to siła realna, a sprawa polska, to sprawa żywotna. Przez całe 1.000 lat Polska była i jest „bramą tryumfalną, wiodącą do Europy.” Polacy to naród szlachetny, nie zazdrosny o sympatię, pomagali by oni i Belgii i Serbii w ich pożalowania godnym położeniu, lecz cierpienia Polski są sto razy większe, niż tych krajów. Naród niewinny został zmuszony do tego, że synowie jego walczą pomiędzy sobą na zalanych krwią polach Europy. Nie będzie prawdziwego pokoju w Europie, póki sprawa polska nie będzie rozwiązana. P. Majdowicz zakończył, wzywając wszystkich miłośników wolności, aby wpływali na sprawę polską i aby opinia publiczna nie pozwoliła na popełnienie po raz wtóry błędów kongresu wiedeńskiego. Wolna Polska będzie nader cenna dla całej Europy, jej synowie i córki przyczynili się bowiem w znacznej mierze do rozwoju sztuki, literatury, nauki, cywilizacji zachodniej, a lud polski ożywiony jest jak najlepszymi uczuciami względem całej ludzkości zarówno jak i względem idei Boga.”

Jaki będzie wydany akt cara w sprawie polskiej?

(Wat.) Wszystkie prawie gazety polskie i niemieckie zapowiadały, że w najbliższej przyszłości ma być wydany akt w sprawie polskiej. Jak się dowiaduje pietrogradzki „Kuryer Nowy”, wydane będą tylko wyciągi z protokołów komisji 12-tu w celu „odparcia zarzutów,” jakoby odezwa Wodza Naczelnego do Polaków nie pociągnęła za sobą żadnych konsekwencji politycznych.

Oczywiście tego doniosłym aktem politycznym lub manifestem do Polaków nazywać nie można. Wydanie takiego doniosłego aktu było projektowane, lecz w ostatniej chwili zaniechano go.

Prawdopodobnie wskutek tego, jak donosi tym razem znowu „Russkoje Slovo,” posłowie polscy do Dumy i Rady Państwa starają się o uzyskanie posłuchania w głównej kwaterze.

Przygotowania w Holandyi.

(Wat.) Wojna nałożyła również na bezstronne państwa znaczne ciężary, zwłaszcza na te, których położenie może w każdej chwili stać się bardzo dra-

żliwym. Do nich należy Holandia, oddzielona od obszaru wojny tylko kruchym, jak w wojnie obecnej się okazało, płotem traktatu międzynarodowego. Wobec zapytań w prasie, sztab holenderski ogłosił długie orędzie zawiadamiające, co zrobiono dla przygotowania państwa na wszelkie możliwości.

„W sierpniu 1914 roku — pisze sztab — materiały i wyekwipowanie pozostawiały wiele do życzenia. Warsztaty państwowe nie były dostosowane do produkcji masowej. Obecnie te warsztaty zostały rozszerzone i wielka liczba fabryk prywatnych przystosowana do wyrobu materiału wojennego. Wyrób amunicji do dział i karabinów znacznie powiększono i zdolność gwarancyjna fabryk gwarantuje obecnie odpowiednie dostawy. Mamy znaczny zapas granatów ręcznych, do których używania wojska zostały zaprawione. Maski gazowe, hełmy stalowe, nowoczesny materiał inżynierski, tarcze okopowe, drut kolczasty i t. p. posiadamy w wielkiej ilości. Wojska są nauczone usuwania przegród kolczastych, nawet naelektryzowanych.

Samochodowe stacje telegrafu bez drutu zostały sformowane. Liczbę samolotów znacznie powiększono i zaopatrzone je w armaty szybkostrzelne i karabiny maszynowe. Najtrudniej szło powiększenie artylerii, mimo to liczba armat znacznie wzrosła, tak samo produkcja karabinów ręcznych i maszynowych.

Gdy się królowa holenderska rozejrzy w kosztach bezstronności, to powie niezawodnie to samo, co dobra gospodyni o przeprowadzce: być dwa razy bezstronną, to to samo, co raz wojować.

Czy będzie kampania zimowa?

Narady włoskie.

„Magdeburg. Ztg.” donosi z Lugano: Pisma medylańskie twierdzą, że włoska rada ministrów omawiała sprawę nowej kampanii zimowej. Po obzerzaniu sprawozdania Sonnina oraz ministra wojny nie powzięto na razie uchwały.

Nastrój w Paryżu.

Pewien kupiec szwajcarski, zwolennik czwóporozumienia, opowiada o nastroju w Paryżu: Cała opinia francuska pokłada ogromne nadzieje w ofensywie na froncie zachodnim. Dla obecnego nastroju jest charakterystycznym, iż wszyscy gotowi są do wytyczenia wszystkich sił i rzeczywiście pcha się teraz na front wszystkich zdolnych do broni. W o-

becnej chwili jest Paryż istotnie pełen nadziei i ufności. Trzeba tu swoją drogą dodać, że tych bohaterów wysiłków dokonywa naród francuski w przekonaniu, iż w jesieni skończy się wojna.

Słów angielskich o „ofenzywie w nieskończoność” nikt tu na seryo nie bierze. Co prawda trzeba się liczyć z każdą możliwością, ale trzecia kampania zimowa dotknęłaby ciężko naród francuski. W Paryżu mówi się o tem otwarciu, że pod Werdem codziennie pada 2.000 zabitych lub rannych.

Wszyscy obliczają i spodziewają się napewno, że w trzecim kwartale skończy się wojna.

Czy wojna zbliża się do końca?

(Wat.) Piotrogrodzka „Riecz” wydrukowała znamienny wywiad z członkiem rosyjskiej Rady Państwa A. W. Wasiljewiczem, biorącym, jak wiadomo, czynny udział w delegacji posłów rosyjskich w Paryżu, Londynie i Rzymie. Wasiljew doszedł na podstawie własnych doświadczeń oraz licznych rozpraw z politykami zachodnioeuropejskimi do przekonania, że wojna obecna zbliża się do swego zakończenia. Kiedy zakończenie to operacji wojennych w rzeczywistości nastąpi, tego poseł nie może naturalnie powiedzieć z pewnością, to jednak wrażenie odniósł sobie ze zachodu europejskiego, iż zarówno tak Francya jak i Anglia, zaś szczególnie Włochy, szczerze życzą sobie zakończenia blizkiego wojny. Podstawy, na jakich miałyby się tak stać, poseł rosyjski w swym wywiadzie bliżej nie wyjaśnił, chociaż właśnie to byłoby najciekawsze.

Wybory prezydenta Stanów Zjednoczonych.

(Wat.) W „Tempsie spotykamy ciekawą korespondencję z Ameryki, w sprawie obecnych wyborów na prezydenta. Korespondent powiada, że kampania wyborcza o godność prezydenta Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej jest rozpoczęta urzędowo przez mianowanie kandydatów obu największych odłamów politycznych. Kandydatem tak zwanych republikanów jest sędzia Hughes a demokratów Wilson, co zresztą jest już rzeczą wiadomą. Mianowanie Hughesa na zjeździe delegatów partii w Chicago odbyło się w sposób, który w Europie wydałby się bardzo odpowiedni do teatru. Gdy gubernator Nowego Yorku, Whitman, zaproponował Hughesa i na poparcie przytoczył jakąś jego mowę z przed ośmiu laty, w której się wypowiedział za wzmocnieniem militarnej organizacyi Stanów Zjednoczonych. Na to poważne zgromadzenie powstało i ze śpiewem „Chcemy Hughesa!” ustawiło się parami i przez 20 minut maszerowało nokoło sali.

Prezydent Wilson swoje stanowisko do zbrojeń zaznaczył przez to, że stanął na czele pochodu manifestacyjnego za zbrojeniami. Pisma amerykańskie opisują z zachwytem ten pochód z prezydentem na czele, ubranym w granatową marynarkę, białe trzewiki i słomkowy kapelusz, przybrany w zwieszające się wstążeczki o kolorach narodowych. W tym kostymie szedł Wilson raz krokiem żołnierskim, to znowu podskakiwał, to skręcał na lewo, to na prawo, aż wreszcie wszedł na trybunę i dokonał przeglądu wojska.

Wokoło wojny.

Orędzie niemieckie z wtorku.

Zachodnie pole walki: Na północ od Somme przystąpiły wczoraj po odpartym ataku angielskim z dnia 22-go lipca, siły angielsko-francuskie na froncie Pozieres - Maurepas do ataku rozstrzygającego. Został on rozbity, przeważnie już w ogniu, w poszczególnych miejscach po zaciętej walce z blizka, na wschód od Pozieres, przy lesie Fourneaux, pod Longueval i Guillemont. Znowu odznaczyli się świetnie grenadyerzy brandenburscy i waleczni Saksończycy.

Na południe od Somme rzucili równocześnie Francuzi wielkie siły w odcinku Estrees - Soyecourt do ataku, który tylko na południe od Estrees zyskał przejściowo na obszarze, zresztą wszakże rozbił się wśród ciężkich krwawych strat dla przeciwnika.

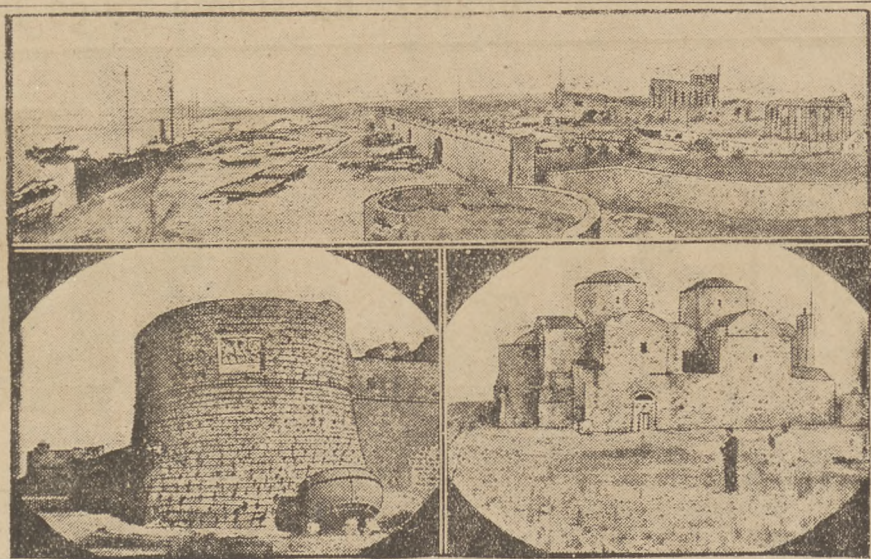
W obszarze Mozy czasami zacięte walki artyleryjne. Na lewo od brzegu doszło do nieznacznych walk za pomocą granatów ręcznych, na prawo od rzeki powtórzył nieprzyjaciel kilkakrotnie swe zamiary odzyskania grzbietu „Zimnej ziemi.” Odparty on został w ogniu zaporowym.

Na południe od Balschweiler (Alzacya) przyprowadziła jedna z naszych patrolek 30 jeńców ze stanowiska francuskiego.

Porucznik Baldamus stracił na południe od Binarville dwupłatowiec francuski i tem samem czwartego przeciwnika.

Wschodnie pole walki: Posunięcia słabszych oddziałów rosyjskich na południo-wschód od Rygi i patrolek nad Dźwiną, zostały odparte.

Zawieruchy na wyspie Cypern.

U góry widać miasto Famagusta na Cypern, u dołu na lewo baszt w Famagusta z wieżą Othello, na prawo widok kościoła greckiego.

NA PUSTE NOCE

I do użytku
w kościele,

oraz przy
polecamy

wszystkich
nabożeństwach

Wielki Śpiewnik Kościelny

Po 25-tym lipca
wysyłamy go każdemu

bez kwitu pocztowego, ale za nadesłaniem 3,50 mk.

Zaliczka 10 fen. wię ej.

Ktoby śpiewnik ten chciał w lepszej i piękniejszej oprawie, niechaj zarządza opisu nr. 83. Znajdzie tam ceny za ten sam śpiewnik w lepszych oprawach. Pisać do nas prosimy **wgdy nie zapomnieć** napisać nam **do którego adresu.** Do nas wstawić jako adres napisać krótko: „GAZETA GDAŃSKA”—Danzig.

U grupy wojsk generała Linsingena dotarły ataki nieprzyjacielskie na froncie Stanówka na południe od Beresteczka w drobnej szerokości aż do przedniej linii obronnej.

Na zachód od Berkanowa strącono we walce powietrznej latawiec rosyjski.

Balkańskie pole walki: Niema ważniejszych wydarzeń.

Orędzie niemieckie z środy.

Zachodnie pole walki: Nad kanałem Comines-Ypres zniszczono wielką basztę angielską razem z jej załogą za pomocą wybuchu. Na północ od Somme trzymają się po gwałtownej walce Anglicy w Pozieres. Dalej na wschód przy lesie Fourneaux i pod Longueval odparto mniejsze ataki angielskie, przy lasku Trones udaremnilo ogniem spostrzeżone zamiary ofenzywne. Na południe od Somme utrzymaliśmy na południe-zachód od La Maisonette zdobyty w nocy na 25-go lipca obszar przeciw francuskim próbom odzyskania go. Na południe od Estrees toczyły się wczoraj jeszcze ożywione walki z blizka. Na wzgórzu La Fille Morte (Argony) zajęli Francuzi wysadzoną przez siebie wyrwę, zostali jednakże krótko potem zasypani przez niemiecką przeciw-minę. Na lewym brzegu Mozy wojska nasze przy wzgórzu 304 poczyniły mniejsze postępy; na prawym brzegu rzeki toczyła się w nocy walka działowa w okolicy fortu Thiaumont. W licznych miejscach frontu odparto patrolki nieprzyjacielskie.

Dwa nieprzyjacielskie samoloty, ostrzeliwane na północ od Somme ogniem piechoty i z karabinów maszynowych, jeden zaś podczas walki napowietrznej zapalony, spadły w okolicy Luneville.

24-go lipca zestrzelono celnym strzałem armatnim francuski dwupłatowiec.

Wschodnie pole walki: (Grupa armii generała marszałka polnego Hfndenburga). * Na zachód od Rygi oddziały wywiadowcze wtargnęły do rosyjskich pozycji wysuniętych i zniszczyły je. Nieprzyjacielskie patrolki okazały wielokrotnie bardziej ożywioną działalność.

Nasze samoloty zatrzymały na linii Dźwińsk-Płock i na wschód od Mińska bombami i ogniem karabinów maszynowych nieprzyjacielskie pociągi transportowe.

(Grupa armii marszałka polnego księcia Leopolda bawarskiego). Wieczorem i w nocy Rosyanie urządzili ataki, w których stwierdzono trzy dywizye, na front na wschód i południowy wschód od Gordyszcz. Odparte zostały, jak wszystkie dawniejsze, wśród wielkich strat dla nieprzyjaciela; na jednym miejscu odrzucono nieprzyjaciela przeciw-atakiem.

Pozostawił tutaj w naszych ręku oficera, 80 szeregowców i 1 karabin maszynowy.

Niemieckie eskadry samolotów obrzuciły obficie i skutecznie bombami dworce w Pogorzalcach i Horodziei, zajęte transportami, oraz wojska obozujące w pobliżu.

(Grupa wojsk generała Linsingena). Na północno-zachód od Łucka przedsięwzięcia nieprzyjacielskich oddziałów wywiadowczych nie miały powodzenia. Na północno-zachód od Beresteczka odparto silniejsze ataki rosyjskie częściowo ogniem, częściowo przeciwatakiem, przyczem wzięto 100 jeńców i dwa karabiny maszynowe.

(Armia generała hrabiego Bothmera). Na wschód od odcinka Koropca odbyły się mniejsze potyczki oddziałów wysuniętych.

Balkańskie pole walki: Nic nowego.

30 pań z Czerniowiec zakładniczkami rosyjskimi.

(Wat.) Na rozkaz nowego rosyjskiego gubernatora na Bukowinie, wywieziono 30 pań z Czerniowiec, pochodzących z najwyższych sfer społeczeństwa bukowińskiego, do Rosyi środkowej jako zakładniczki. Później mają one zostać zamienione za kilka internowanych w Austrii i na Węgrzech działaczy rosyjskich. (Voss. Ztg.)

Nowy generał-gubernator galicyjski rozpoczął już działalność.

(Wat.) Nowy generał-gubernator Galicyi wschodniej i Bukowiny, Trepow, rozpoczął już swoją działalność, ale bez wszelkich uroczystych formalności. (Lok. Anz.)

Urzędowe oświadczenie Ameryki co do łodzi podwodnych.

(Wat.) Berliński „Lok. Anz.” powtarza za londyńskim biurem Reutersa, że rząd Zjednoczonych Państw północno-amerykańskich zdecydował się już do urzędowego uznania podwodnych łodzi niemieckich typu „Deutschland” jako łodzi handlowych, nie zaś wojennych.

Kiedy Rumunia wystąpi wojskowo?

(Wat.) Wszystkie organy berlińskie rozpisują się obszerne na rzecz obecnych wojennych przygotowań Rumunii. Obecnie zdaje się nie ulegać już najmniejszej wątpliwości, że Rumunia w najbliższej przyszłości wystąpi czynnie na plac boju, na to bowiem wskazuje wszystko, co działo i dzieje się w kraju tym ostatnimi czasy, nie wiadomo jednak, kiedy wystąpienie to nastąpi i po czyjej stronie Rumunia w decydującej chwili będzie chciała walczyć. To ostatnie pozostaje dotąd sprawą niewyjaśnioną. (Lok. Anz.)

Rosya przestała liczyć się z Rumunią?

(Wat.) Gazeta „Russkija Wjedomosti” wydrukowała bardzo ciekawy wywiad z pewnym dyplomatą rosyjskim na Bałkanie w sprawie stosunku rosyjsko-rumuńskiego. Dyplomata ten miał oświadczyć, iż Rosya ubiegała się do pewnego stopnia o wojskową pomoc Rumunii, dopóki sama nie była dostatecznie przygotowaną do rozpoczęcia ogólnej ofenzywy. Obecnie jednak Rosyi już nie zależy na spółdziałaniu Rumunii. Ta ostatnia stanie się dla Rosyi najzupełniej niepotrzebna z chwilą, gdy armia rosyjska osiągnie pewne postępy na obszarze galicyjsko-bukowińskim. (Birż. Wjed.)

O pomnożenie armii hiszpańskiej.

(Wat.) Gazety berlińskie dowiadują się ze źródeł madryckich, że poczyniono przygotowania, zmierzające do pomnożenia armii hiszpańskiej o 42 tysiące żołnierza. Natomiast obniżona ma być liczba załogi wojskowej hiszpańskiej w Maroku aż o 50 tysięcy żołnierzy. (Voss. Ztg.)

Akcya na froncie macedońskim ma się rozpocząć.

(Wat.) Korespondent „Secola” donosi, że w ciągu najbliższych dni rozpocznie się akcya wojsk generała Serraila na froncie macedońskim. Anglia ma uczynić jeszcze wielki wysiłek, aby akcya ta miała powodzenie. Wojska rosyjskie, które wylądowa-

Tak wielką radość

okazują dzieci

które otrzymały od nas ćwiczenia w polskim pisaniu. Należy tylko podać dokładny adres i nadesłać w znaczkach pocztowych 20 fen. Każde dziecko powinno do nas pisać z raz krótko pod adresem:

GAZETA GDAŃSKA
Danzig.

ły w tych dniach w Brest, skierowane będą do Salonik, tak samo, jak i kilka oddziałów wojsk perskich.

Formalne zabranie Epirskich ziem przez Grecję?

(Wat.) Gazety berlińskie powtarzają za pismami włoskimi, że Grecja ogłosiła już formalnie prowizoryczne zabranie północnych ziem epirskich. Jednocześnie jednak pojawił się na tym samym obszarze epirskim pewien oddział artylerii serbskich, która kraj ten znów naprawdę opuściła, ale chciała w taki to sposób podkreślić roszczenia Serbii co do ziem tych. (Berl. Tagebl.)

Szósty miesiąc walki pod Werdenem.

(Wat.) Prasa francuska, angielska, włoska i rosyjska pomieściły z okazji rozpoczęcia się szóstego miesiąca obrony Werdeny (dnia 21-go lipca) cięte artykuły, mające wykazać, że armia francuska stoi niewzruszenie na swym stanowisku.

Rozszerzenie linii kolejowych w Galicji.

(Wat.) „Matin“ donosi, że wobec zajęcia przez wojska rosyjskie nowych linii kolejowych w Galicji, ministerium komunikacji poleciło naczelnikowi kolei południowo-zachodnich zająć się konstrukcją zarządu kolei galicyjskich, który ma być znacznie rozszerzony.

Do sieci kolei południowo-zachodnich przyłączone zostały nowe linie kolejowe w Galicji: Husiatyn — Kopczyńca — Wagnanka — Czortków i Wagnanka - Piatyhorcie i Jezierzany.

Storpedowanie angielskiego dreadnoughta.

(Wat.) Urzędowo donoszą, że jedna z niemieckich łodzi podwodnych zaatakowała w dniu 20-go lipca przed angielskim punktem oparcia Scapa Flow na wyspach Orkney torpedami angielski dreadnought i ugodziła go dwoma pociskami.

Śmierć lotnika Parschau'a.

(Wat.) Pisma niemieckie donoszą o śmierci lotnika Parschau'a, rycerza orderu „Pour le merite“, który stracił 8 lotników nieprzyjacielskich.

Wyrok śmierci na Casementa zostanie wykonany.

(Wat.) „Voss. Ztg.“ dowiadyuje się, że Casement będzie stracony dnia 3-go sierpnia.

Wiadomości kościelne.

Przewiezienie zwłok Leona XIII.

Z Rzymu donoszą telegraficznie: W sobotę o godzinie 8-mej wieczorem przewieziono trumnę Papieża Leona XIII do tymczasowo wzniesionego grobowca.

Z różnych stron.

Zakupienie wysp duńsko-zachodnioindyjskich przez Amerykę. (Wat.) Z Waszyngtonu donoszą urzędowo, że trzy wyspy St. Thomas, St. Croix i St. John, należące do Danii i obejmujące 360 mil kwadratowych wraz z 27,000 mieszkańców, zostały zakupione przez Stany Zjednoczone za 5 milionów funtów szterlingów. (Funt szterling 20 marek). Wyspy te są znane przeważnie z plantacji cukrowej trzciny.

Prasa rosyjska a Cześć. (Wat.) Organ nacjonalistów rosyjskich „Nowoje Wremia“ umieścił w jednym z swych ostatnich numerów na pierwszej stronie zaraz na wstępie numeru wielki portret posła czeskiego Duricha, który bawi obecnie w Piotrogradzie w funkcji organizatora znajdujących się na obszarze rosyjskim kolonii czeskich. Jednocześnie organ kadetów „Rjecz“ zamieścił obszerny życiorys tego samego działacza czeskiego, podczas gdy „Birżewia Wjednosti“ rozpisują się szczegółowo na temat wychodźstwa ruchu czeskiego w Rosji. Jedynie „Russkoje Słowo“ pyta, przez kogo z ziem czeskich poseł Durich został upoważniony do przemawiania w Rosji w imieniu narodu czeskiego. (Rjecz.)

Wiadomości potoczne.

Na Polaków w Królestwie ofiarowano: J. Rompca z Wejherowa 5,— mk. Razem na 29-tą ratę 811,— mk. Ogółem zebraliśmy 12.811,— mk. O dalsze datki prosimy.

Wielki śpiewnik kościelny, który do 25-go wyznaczaliśmy jako nagrodę dla naszych Czytelników, wysłać będziemy i dalej, ale tylko za nadesłaniem pełnej sumy, to jest 3,50 mk. Ktoby chciał go w lepszej oprawie, ten niechaj zażąda opisu nr. 83, a dowie się z niego cen za lepsze oprawy tego samego śpiewnika. Tym wszystkim zaś, którzy nadesłali kwity swoje i należność przed 25-tym lipcem, wysłamy śpiewnik jako nagrodę. Uciechę wielką jednego z Czytelników, którzy śpiewnik już otrzymali, przedstawia list następujący:

Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus!

Kochany Panie!

Z wielką radością odebrałem ten piękny śpiewnik kościelny, za który dziękuję wielo-

krotnem „Bóg zapłać!“ Pokazałem sąsiadowi i też sobie zaraz „Gazetę Gdańską“ zapisał — i prosi też o ten piękny śpiewnik kościelny.

Z wielkiem uszanowaniem

J. D. z R.

I rzeczywiście do listu tego dołączony był kwit owego sąsiada, zyskanego zupełnie nowo jako abonenta. Tak widać, jak to przysłużyć się można „Gazecie Gdańskiej.“ Wielu było Czytelników, którzy nadsyłali kwity nowych abonentów, zjednanych przez śpiewnik, a spodziewamy się, iż jeszcze więcej ich przybędzie na przyszły kwartał. Wszystkich Czytelników naszych prosimy usilnie, aby o nagrodzie powiedzieli znajomym i zachęcili ich, żeby sobie tylko na pewno zapisali „Gazetę Gdańską.“ Na przyszły kwartał wyznaczmy znowu piękną nagrodę, o której swego czasu napiszemy w „Gazecie Gdańskiej.“

Dotyczy jeńców cywilnych w Szwajcarii. Minister spraw wewnętrznych podaje do wiadomości, że według doniesienia administracji wojskowej przebywają obecnie w Szwajcarii w celu wypoczynku także jeńcy cywilni, internowani przez kraje nieprzyjacielskie. Na życzenie administracji wojskowej pruski minister robót publicznych zgodził się na to, aby rodzinom tychże internowanych osób udzielano również zniżki ceny biletu do Szwajcarii w tej samej objętości i pod temi samymi warunkami, co rodzinom rannych lub chorych uczestników wojny.

Zapomogi wojenne nie są pensją. Na tem stanowisku stanął najwyższy sąd rozjemczy dla zabezpieczenia urzędników prywatnych. Orzekł on, że nie potrzeba płacić składek zabezpieczeniowych za uczestników wojny, których rodzinie pracodawca w dalszym ciągu wypłaca pensję. Zapomóg tych nie można bowiem uważać jako zapłatę za dokonaną pracę w myśl prawa (Entgelt). Wypłaty rodzinie są wypłatami dobrowolnymi, płaconymi w formie części pensji, by rodzinę byłego pracownika uchronić od nędzy i ułatwić jej przeżycie ciężkich czasów wojennych. Stąd też nie mogą podlegać obowiązkowi opłacania składek zabezpieczeniowych.

Surowo ukarany lichwiarz. Kupiec Paweł Folls w Hochspier w Bawarii, bogaty, bezdzietny człowiek, sprzedał pewnej ubogiej kobiecie, która chciała wykapać troje swoich chorych dzieci, ćwierć funta rzadkiego mydła za 50 fenigów. Sąd lawniczy skazał Follsa za lichwę wojenną na miesiąc więzienia i 1500 mk. grzywny.

Straszny dramat wśród rodzin dyplomatycznych. (Wat.) Z Buenos Aires donoszą, że poseł Riese, syn byłego prezydenta Chili, spotkawszy w jednym z hoteli w Santiago chilijskim pewnego zamężnego obywatela argentyńskiego w towarzystwie niejkiej Blanofiguera, córki chilijskiego posła w Argentynie, wyjął rewolwer i zabił oboje na miejscu. Przyczyną zazdrość. (Agencja Radio).

Tylko 50 gramów mydła miesięcznie. Z dniem 1-go sierpnia nastąpi nowe uregulowanie sprzedaży mydła według rozporządzenia kanclerskiego. Kiedy dotychczasowa każda kartka opiewała na funt czyli 500 gramów mydła lub proszku mydlanego miesięcznie, nabyć będzie można od 1-go sierpnia na jedną kartę tylko 50 gramów mydła lub proszku mydlanego miesięcznie. Razem więc tylko 300 gramów.

Mydło i proszki mydlane, fabrykowane z surowców według wskazówek Wydziału wojennego (Kriegs-Ausschuss) dla roślinnych i zwierzęcych olejów i tłuszczów, muszą albo same albo ich opakowanie zaopatrzone być w nadruk „K A Seife“ albo „K A Seifenpulver“ (K A oznaczać ma niezawodnie Kriegs-Ausschuss).

Każdemu z tych Czytelników, którzy nadesłali już kwit i pieniądze na wielki śpiewnik kościelny a dotąd nie otrzymali, donosimy, że wysłamy mu śpiewnik, skoro przyjdzie na niego kolej. Otrzymałszy bowiem tak wiele zgłoszeń na śpiewniki, że nam ich chwilowo zabrakło. Nowe dopiero musimy dać do oprawy. Skoro tylko zostaną oprawione, rozpoczniemy na nowo wysyłkę wszystkim tym, którzy już nadesłali co się należy. Tymczasem prosimy o cierpliwość. Tak samo prosimy o poczekanie i tych, którzy kazali sobie przysłać śpiewnik za zaliczką. Im także śpiewniki za zaliczką wysłamy, skoro tylko nowe otrzymamy. Nikt nie zostanie z nich pominięty.

Gdańsk. Ceny najwyższe na masło zwykłe podwyższone zostały z 2,20 mk. na 2,40 mk.

— Dowóz ziemniaków do miasta o tyle się polepszył, że jeżdżą znowu po ulicach handlarze z ziemniakami, sprzedając takowe bez kartek na ziemniaki.

— Od 1-go sierpnia ustanowione zostanie nowe rozporządzenie komunikacji granicznej.

— Aresztowano tutaj 24-letniego słórsza Roszewicza, podejrzanego o morderstwo sopockie. Już raz został on uwięziony zaraz po dokonaniu morderstwa, ale znowu puszczono go na wolność. Obecnie podejrzenie na niego się powiększyło, wskutek czego aresztowanie ponowiono. Jak słychać, udało się także stwierdzić, że części narzędzi, które zbrodniarz pozostawił na miejscu, pochodzą z pewnego tutejszego warsztatu rządowego.

— Wskutek drożyzny, jaka panuje, coraz częściej ponawiają się kradzieże zbiorów polnych. Szczególnie mnoży się wykradanie ziemniaków z pola. W okolicy Wrzeszcza skradziono z pola niedawno pewnemu właścicielowi kilka miechów ziemniaków.

Kartuzy. 5 i pół letnia córeczka płatmistrza Kusego utopiła się przy kąpaniu w Raduni.

Jaśki. Dwuletni chłopczyk rzeźnika Kuszla wpadł do Raduni i byłby się utopił, gdyby na czas nie przybył mu z pomocą 12-letni syn tutejszego nauczyciela.

Susz. Właściciel Hermann Pehlke z Mozgowa zapłacił 50,— mk. kary za nieprawne śrótownie zboża.

— Żniwa tegoroczne w wielu miejscach już rozpoczęto.

Swarzewo. Wskutek nieostrożnego napełnienia okowita naczynia do gotowania u obwodowej akuszerki Konkłowej, nastąpiła eksplozja z smutnymi następstwami. Zarówno K. jako i 8-letni syn jej odnieśli ciężkie rany od poparzenia. Po udzieleniu pierwszej pomocy na miejscu, oboje nieszczęśliwych odstawiono do lecznicy, gdzie w poniedziałek chłopczyk zmarł.

Pelplin. Żniwa rozpoczęły się i w naszej okolicy na dobre. Ze wszystkich stron donoszą o dobrem i licznej żniwie.

— Grzyb wielkości głowy dziecka i ważący funt znaleziono w lasku pobliskim.

Świecie. Przed utopieniem wyratowała dwie młode dziewczynki niejaka Małgorzata Witthaus.

Golub. Utopił się tu przy kąpaniu 17-letni owczarz Bunsilewski.

— Pies wściekły pogryzł tu kilka dzieci. Wszystkie przewieziono do instytutu w Berlinie.

Chełmża. W łączności z uwięzieniem Berndta, kierownika wojennego urzędu zbożowego, aresztowano także kupca Kazimierza Kruczyńskiego i odstawiono do więzienia w Chojnicach.

Złotów. Powiatowy urząd zbożowy ma znowu postarać się o gęsi z Królestwa, które mniej zasobnym sprzedawać się będzie po 5,— mk. za sztukę. Więcej aniżeli 2 gęsi nie wolno jednej osobie kupić. Dalsza odprzedaż gęsi jest niedozwolona. Szczególnie uwzględnione mają być miejscowości Sępólno, Więcbork i Kamień.

— Kupiec Lebus kąpiąc się w jeziorze miejskim, nagle utonął. Zauważył to listowy Wobir, pośpieszył nieszcześliwemu z pomocą i wybrał go od niechętnej śmierci.

Elbląg. Żniwa rozpoczęły się już w całym powiecie elbląskim. Niestety nigdzie prawie nie można było użyć maszyny do koszenia, ponieważ wskutek nieustających deszczów zboże wszędzie się pokładowo.

— W nocy na wtorek rozszarpały psy trzy owce, należące do właściciela Tiessen-Ellerwarda. Gdy T. dnia następnego przybył na miejsce dojenia krów, zauważył, jak na sąsiedniej łące dwa psy tarmosiły się o zabita owcę. Gdy się zbliżył na ono miejsce, ujrzał jeszcze dwie inne owce zażarte. Psy były tak rozjuszone, że chciały się rzucić nawet na zbliżającego się właściciela, aby je rozpedzić. Potrzeba było wszelkich wysiłków, aby psy uskromić.

Grudziądz. Woźny gminny Ehlerz z Michałowa w pow. świeckim odrzucony został przez lokomotywę na moście wiodącym przez Wisłę. Ciężko rannego odstawiono do lecznicy. Nieszczęściu swemu Ehlerz podobno sam sobie winien.

Słupsk. Dozorca Dominke z Łętowic miał w poniedziałek udać się na robotę z 30 jeńcami rosyjskimi. Po drodze jeńcy napadli dozorcę i zażgali go, a zostawiwszy napadniętego na miejscu, pucielali do Słupska. Po drodze jednak wyzionął ducha. Zarówno dozorca jako jeńcy pochodzili z chojnickiego obozu.

Ilawa. Kupiec Kriszat wraz z innymi mieszkańcami opuszczając miejscowość przed najazdem Rosjan w sierpniu 1914 roku, zostawił kilka pudełek od cygar, a w nich drobne pieniądze nikłowe, wartości kilka set marek. Gdy powrócił, zastał domostwo spalone. Obecnie przy odbudowie budynku znalazł w gruzach pieniądze nietknięte. Radość stąd niemała.

Tapiewo. Wskutek ostatnich potoków deszczowych wystąpiła Pregla z łożyska, tworząc w tutejszej okolicy istne jezioro olbrzymie. W Ilawie zalane są wszystkie ulice nisko położone.

Wystruć. Magistrat tutejszy ogłasza, że w powiecie wystruckim odtąd wolno także we wtorki i piątki sprzedawać mięso i towary mięsne. Oberże, szynkownie i restauracje podlegają jednak dotychczasowym przepisom.

Bydgoszcz. W niedzielę popołudniu wylowiono z kanału starego pomiędzy piątą a szóstą służą związanego zwłoki starszego mężczyzny i młodej dziewczyny. Samobójstwo popełniła para ta już w nocy z środy na czwartek, bo w czwartek rano znaleziono na brzegu kanału rozmaite papiery i fotografie, należące do samobójców. Z papierów tych wynika, że mężczyzna nazywa się Otto Scheyreiff i pochodzi z Berlina, ma lat 40 a dziewczyna nazywa się Helena Recka, ma lat 18 i pracowała dotąd w fabryce w Berlinie. Oboje przyjechali do Bydgoszczy, gdyż dziewczyna pono stała pochodzą — jak przypuszczają — tu chciała być pochowana. Scheyreiff był żonaty i miał kilkoro dzieci. Policja berlińska od dłuższego czasu go poszukiwała, ponieważ opuścił rodzinę nie troszcząc się o byt jej.

Drukiem i nakładem „Gazety Gdańskiej“ Jana Kwiatkowskiego w Gdańsku. Redaktor odpowiedzialny Henryk Wieczorkiewicz w Gdańsku.

JAGODNIAK & WIŚNIAK & JABŁECZNIK słodkawy.

B. KASPROWICZ w Gnieźnie.

Ci, którzy biadają, że wkrótce może nasiąpić brak wódek, likierów i koniaków, pocieszą się, skoro próbować będą moje **owocniki.**

Proszę je **kupować w butelkach**, bo staranniej są pielęgnowane.

PORZĘCZNIK czerwony i biały
AGRESTNIK & GRUSZNIK
MALINIAK & BOROWNIAK

Od sierpnia b. r.
przyjąć mogę do mego pensjonatu
kilka panienek uczęszczających do tutejszych szkół żeńskich.

Oprócz uczenia tych przyjmuję również panienki starsze, które wydoskonalić się mają w językach ojczystym lub obcym lub jakim kierunku praktycznym. Również kursa uzupełniające dla dorastających panienek historii powszechnej, historii sztuki, literatury, chemii i języków odbywają się w pensjonacie moim. Blizsze szczegóły na żądanie.

Z szacunkiem

Helena Mittelstaedtowa

Poznań, Fryderykowska ul. 15, I.

Bekanntmachung.

Am 1. August 1916 tritt eine neue Verordnung über den Grenzverkehr im Bereiche des XVII. Armeekorps in Kraft, die im vollen Wortlaut in den Amtsblättern der Kgl. Regierungen zu Marienwerder, Danzig, Köslin und in den Kreisblättern der Kreise Thorn, Briesen und Strasburg veröffentlicht wird.

Danzig, Thorn, den 22. Juli 1916.

Stellvertretendes Generalkommando
XVII. Armeekorps.

Der kommandierende General.

Der Gouverneur der Festung Thorn.

Aufruf.

Während draussen in West und Ost und Süd der Feind in gewaltigem Ansturm unsere ehernen Mauern zu durchbrechen sucht, reift daheim eine reiche Ernte der Hand des Schnitters entgegen.

Dieser in der Weltgeschichte beispiellose Angriff auf alle Teile unserer Fronten ist von Deutschlands Feinden eingestandenemassen gerade in diese Zeit gelegt worden, um das Einbringen der Ernte zu erschweren. Unsere tapferen Truppen haben bisher in heissen Kämpfen des Feindes Anprall abgewiesen und wir im Lande dürfen mit vollem Vertrauen auf den entgeltigen Ausgang des blutigen Ringens blicken.

Sie halten durch!

Auch wir wollen durchhalten!

Nur wenigen Mannschaften aus der Front kann infolge der Kriegslage ein Urlaub zum Einbringen der Ernte bewilligt werden. Da heisst es denn für uns daheim:

Helft alle mit, ob alt, ob jung, in Stadt und Land des Himmels reichen Erntesegen in den Scheunen zu bergen: Nur wenn jeder von uns, dessen Körperkraft es irgend zulässt, sein ganzes Wollen und Können einsetzt, wird dieser alte und doch wieder neue Plan der Feinde, das deutsche Volk durch Hunger zu bezwingen, zunichte werden.

Nutzt den Tag, ja nutzt die Stunde! Die Zeit der Feiertage sei vorüber, so lange die Ernte noch auf den Feldern steht! Helft alle mit, Ihr deutschen Männer, Ihr deutschen Frauen, Ihr deutschen Kinder in Stadt und Land!

Der kommandierende General.

Wagner.

Generalleutnant.

Bracia! Rozszerzajcie „Gazetę Gdańską.“

Bank Ludowy E. G. m. u. H. w Chmielnie

wypożycza pieniądze pod dogodnymi warunkami i przyjmuje takowe (depozyty) za które płaci **3 1/2 i 4 %.**

Zarazem prosimy członków na czas

odnowić weksle, płacić udziały, odpłaty i procenta

abyśmy mogli innym zadosyć uczynić.

Ks. Prob. Sadowski. i. Wallerand. L. Reimer.

Tłuste śledzie

1800—2000 sztuk w beczce o 3 ctr. **164 mk.**

2000—2500 sztuk w beczce o 3 ctr. **135 mk.**

Nieco zepsute na paszę **30 mk.**

Wysylam za zaliczką.

SCHNEIDER w Sierakowicach (Sierakowicz Wpr.) naprzeciw poczty.

Osiadłem w Gdańsku i mieszkam

przy ul. Długiej (Langgasse) 48/49 (obok ratusza).

Godziny przyjęć: **9—1** przed poł., **3—6** po poł.

W niedziele: **10—12** przed południem.

KAROL MALLACHOW
aprob. dentysta (dawniej w Poznaniu).

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Bank Kaszubski

Eintr. Genossenschaft mit unbeschränkter Haftpflicht

w **Wejherowie** (Neustadt W/Pr.)

udziela pożyczek

pod bardzo dogodnymi warunkami i przyjmuje

depozyta

płacąc od takowych od dnia złożenia do dnia odbioru **4 %** do **4 1/2 %** stosownie do wypowiedzenia.

ZARZĄD:

A. Chmielewski. Makeym. Nickel. Stobbe.

Świerzb i parchy

usuwa szybko i pewno bez przerwy w pracy

Ed. Stansberg
Oberhausen, Wilhelmstr. 75.
Prospekt za 20 i. w znaczkach.

Woznica

żonaty, starszy, trzeźwy człowiek. poszukuje posady od św. Marcina, r. b. u pana, albo też jako rządcę

na mniejszą posiadłość. Zgłoszenia upraszam do Eksp. „Gazety Gdańskiej“ pod nr. 200.

Kochany Czytelniku!

Jeżeli Ci się spodoba jakiś artykuł lub obrazek w „Gazecie Gdańskiej“, pokaż go sąsiadowi. On na pewno wdzięczny ci za to będzie, bo i jemu będzie się to podobalo, co się Tobie podoba i zapisze sobie na przyszły miesiąc „Gazetę Gdańską“, gdyż przedtem nie wiedział, iż tak piękne rzeczy znajdują się w „Gazecie Gdańskiej“.

Składajcie oszczędności

w następujących spółkach związkowych:

Borek, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Borek.
Brodnica, Bank, E. G. m. u. H., Strasburg Wpr.
Brusy, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Bruss Wpr.
Bydgoszcz, Bank Bydgoski, E. G. m. u. H., Bromberg.
Bydgoszcz, Bank Przemysłowy, E. G. m. u. H., Bromberg.
Chełmno, Bank, E. G. m. u. H., Culm Wpr.
Chełmża, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Culmsee Wpr.
Chmielno, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Chmielno Wpr.
Czarnków, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Czarnikau.
Czempin, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Czempin.
Czersk, Bank Czersk, E. G. m. u. H., Czersk Wpr.
Dakowy Mokre, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Dakowy Mokre, Kr. Grätz i. Posen.
Droszew, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Drosenau p. Kotowiecko.
Drzycim, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Dritschmin Wpr.
Dubin, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Dubin.
Gdańsk, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Danzig.
Gębice, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Gembitz Kr. Mogilno.
Gniezno, Kasa Pożyczkowa w Gnieźnie, E. G. m. u. H., Gnesen.
Gniezno, Kasa Ul., E. G. m. u. H., Gnesen.
Golina, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Golina.
Gołub, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Gollub Wpr.
Gołańcz, Bank ludowy dla Gołanicy i okolicy, E. G. m. u. H., Gollantsch.
Gostoczyn, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Liebenau Wpr.
Gościeszyn, „Ul“, Spar - u. Darlehenskasse, E. G. m. u. H., Gościeszyn Kr. Bomst.
Górzno, Bank, E. G. m. u. H., Górzno Wpr.
Grażdziej, Bank, E. G. m. u. H., Graudenz.
Inowrocław, Bank ludowy, E. G. m. b. H., Hohensalza.
Jaraczew, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Jaratschewo.
Kamieniec, Bank Kółka Włościańskiego, E. G. m. u. H., Kamieniec Bez. Posen.
Kartuzy, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Karthaus Wpr.
Kielno, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Koelln Wpr.
Kiecko, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Kletzko.
Kobylin, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Kobylin.
Komersk, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Gr. Komorsk Wpr.
Kostrzyn, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Kotschin.
Kościół, Bank Kupiecko - Przemysłowy, E. G. m. u. H., Kosten Bez. Posen.
Kościerzyna, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Berent Wpr.
Kozmin, Towarzystwo Pożyczkowe w Kozminie, E. G. m. u. H., Koschmin.
Kórnik, Bank ludowy - Volksbank, E. G. m. u. H., Kurnik.
Krobia, Bank ludowy w Krobi: E. G. m. u. H., Kröben.
Krotoszyn, Bank ludowy, zapisana spółka - Volksbank, E. G. m. u. H., Krotoschin.
Kwilcz, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Kwiltsch.
Lipusz, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Lippusch Wpr.
Lubawa, Bank ludowy, E. G. m. b. H., Loebau Wpr.
Lubichowo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Lubichow Wpr.
Ludzisko, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Ludzisk p. Markowitz Bez. Bromberg.
Łąkocin, Bank ludowy, E. G. m. b. H., Lonkocin p. Radewitz.
Łęg, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Long Wpr.
Łobżenica, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Lobsens.
Łobżenica, Bank ziemski, E. G. m. b. H., Lobsens.
Margonin, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Margonin.
Miejska Górka, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Görchen in Posen.
Mieszków, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Mieschkow.
Mieścisko, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Marktstädt.
Mosina, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Moschin.
Murowana Goślina, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Murowana Goslin.
Nekla, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Nekla.
Nowe, Bank, E. G. m. u. H., Neuenburg.
Nowemiasto n. D., Bank ludowy zu Neumark, E. G. m. u. H., Neumark Wpr.
Oborniki, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Obornik in Posen.
Odalanów, Kasa Pożyczkowa, E. G. m. u. H., Adelnau.
Ołobok, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Olobok in Posen.
Osieczna, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Storchnest.
Osiek, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Ossieck Wpr.
Ostroróg, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Scharfenort.
Ostrzeszów, Bank ludowy w Ostrzeszowie, E. G. m. u. H., Schildberg in Posen.
Ottorowo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Ottorowo Kr. Samter.
Pakość, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Pakesch.
Pelplin, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Pelplin Wpr.
Pempowo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Pempowo Kr. Gostyn.
Pierzchowice, Bank, E. G. m. u. H., Portscheiten p. Nikolaiken Kr. Stuhm Wpr.
Pierzchowice, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Portscheiten p. Nikolaiken Kr. Stuhm Wpr.
Pleszew, Bank Kupiecki, E. G. m. u. H., Pleschen.
Pobiedziska, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Pudewitz.
Pogorzela, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Pogorzela Kr. Koschmin in Posen.
Poznań (św. Łazarz), Bank Pożyczkowy, E. G. m. u. H., Posen.
Puck, Bank Puck, E. G. m. u. H., Putzig Wpr.
Radzyn, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Rehden Wpr.
Rawicz, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Rawitsch.
Rogowo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Rogowo.
Rogoźno, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Rogasen.
Sieraków, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Zirke a. W.
Skalmierzyce, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Skalmierzyce.
Skarszewy, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Schöneck Wpr.
Sopoty, Bank ludowy - Volksbank, E. G. m. u. H., Zoppot Wpr.
Staniszewo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Stanischewo Wpr.
Starogard, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Pr. Stargard.
Starytarg, Bank Prywatny — Privatbank zu Altmark, E. G. m. u. H., Altmark Kr. Stuhm.
Stęszewo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Stenschewo.
Stężyca, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Stendsitz Wpr.
Strzałków, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Stralkowo.
Sulmierzyce, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Sulmirschütz.
Swarzędz, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Schwersenz.
Śrem, Bank ludowy — Volksbank, E. G. m. u. H., Schrimm.
Środa, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Schroda.
Tarnowo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Schlehen.
Tczew, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Dirschau Wpr.
Trzemeszno, Kasa Pożyczkowa, E. G. m. u. H., Tremessen.
Tuchola, Bank, E. G. m. u. H., Tuchel Wpr.
Tychnowy, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Tiefenau Wpr.
Wąbrzeźno, Bank ludowy, E. G. m. u. H., in Briesen Wpr.
Wejherowo, Bank Kaszubski, E. G. m. u. H., Neustadt Wpr.
Wiele, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Wielle Wpr.
Wieleń, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Filehne a. Ostbahn.
Więcbork, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Vandsburg Wpr.
Wyrczyk, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Wirsitz.
Zblewo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Hochstülau.
Złotów, Bank ludowy — Volksbank, E. G. m. u. H., Flatow Wpr.
Złotów, Bank Parcelacyjny, — Landbank, E. G. m. b. H., Flatow Wpr.

Nie tylko abonować pismo polskie, ale zachęcać drugich do czytania gazet polskich jest obowiązkiem każdego prawego polaka!